

MĂTUȘA DIN BITOLA

Paul Axintia stătea sub cireș și se uita în oglinda venețiană, primită în dar de la mătușa sa dinspre mamă, Petra Gorajici, moartă în Bitola macedoneană cu doi ani în urmă, când s-a făcut pacea cu albanezii.

Cum suferea el așa, cu ochii cât cepele, cercând să-și recunoască înfățișarea, simți că i se îngreuiază urechile, iar când privi mai bine văzu două lacrimi mari și roșii, prinse de lobii pufoși și moi, chiar pe locul unde se poartă cerceii sau țintele.

Pe drumul pietruit din spatele casei de la țară tocmai venea un șir de căruțe cu lemne de foc, aduse de cărașii din Țințeș, din Muntele Mare, iar zgomotul acestui miriapod cu o sută de copite, nu demult potcovite, rupse tăcerea ce se așezase între privitor și oglindă și subție surprinderea celui dintâi. Dar cât putea dura un asemenea armistițiu, mai ales că strălucitoarea suprafață primea soarele drept în față și-l trimitea sub forma unui cerc luminos, amenințător și plin de pericole, până departe, către urșii ciocolatii ai căpițelor de fân de pe tâmpla Dealului Perșii?!

Paul se apropie de ea tot mai mult, cu gestul firesc al celui care se îndoiște de ceea ce vede, încercând să-și definească iluzia sau să caute o explicație de unul singur.

Știa foarte bine că o oglindă este întotdeauna mai mult decât pare și că jocul poate deveni neprietenos, dacă nu-i cunoști regulile și dacă nu i le respecti.

De aceea, poate, stătuse la îndoială să primească sau nu darul, când vărul său, Ivo, îi telefonase de pe malul lacului Ohrid, înștiințându-l că va fi la Vukovar pe la mijlocul lunii mai, unde-l așteaptă să-și amintească de slăvitele veri de altădată, când se mutau de pe un mal pe altul al Dunării, cum își mută iepurele culcușul, și că-i va aduce atunci și moștenirea Petrei, un obiect vechi și frumos, a cărui ramă, ornată cu „pete“ mari de ivoriu purta în colțul ei cel mai sudic blazonul unei case nobiliare din Ragusa.

Înduplecat mai mult de cuvintele calde ale lui Ivo, Paul plecă și, după o zi la Novi Sad, la un alt văr al lor, ajunse în V. pe-o noapte cu lună plină și de abia găsi locul unde-l aștepta macedoneanul. Toată dimineața au umblat printre ruine, fără să scoată o vorbă. La cafeneaua Slavonia s-au îmbrățișat și s-au despărțit.

Împachetată bine și ancorată de ușile din spate ale mașinii, un vechi Volvo, acoperit de glorie pe drumurile românești, oglinda a sosit neatinsă la casa Axintia, de la Ținteș, unde tânărul pictor își petrecea jumătatea fericită a anului.

... Paul mai făcu un pas către hăul oglinzii, ca să-și observe de aproape chipul și să se dumirească dacă acele mărgеле trandafirii erau lacrimi sau altceva, poate pete de sânge, poate boabe de rodie, lipite acolo pe când dormea de către duhul care, de nopți bune, se juca vopsindu-i

unghiile de la picioare cu lacuri de bozie și de zmeură. Trăgea după sine, în această înaintare, tot peisajul din spate, până la linia orizontului, și nimic nu-l împiedica să intre prin poarta ramei ivorii și să pășească dincolo.

Ajungând aproape să dea cu ochii de sticla limpede ca o fereastră după ploaie, acest Axintia, urmaș de tăietori în marmură și de oieri, călători odinioară prin toată Kakania, se convinse că-s lacrimi, le atinse cu degetul și le descoperi gustul de sare, mai rămânând să afle ale cui sunt și cum au ajuns acolo, numai ce auzi glasul Petrei, bitoleza, nici prea tare, nici prea îngânat, însoțit de un cântec din frunză:

– Zăbovească veșnicia cu tine, nepoate, lacrimile sunt ale mele, primite de la un vânător de vise și nu știam unde să le ascund mai bine. Lasă-le la urechile tale, fiindcă nu se văd decât în oglinda asta și numai acolo vor putea fi citite la vremea potrivită!

– Când va fi vremea aceea, Petro și mătușă?

– În ziua de vei vedea o pasăre ce zboară cu spatele înainte, iar din ciocul ei lătareț bătând toaca. Atunci va veni la tine unul Milorad – din Neretva și ți le va cere.

– Și pe el cum îl voi osebi?

– Te va întreba dacă altul, Halevi, ți-a lăsat o scriere despre sfârșitul lumii și vă veți duce în fața oglinzii, iar el va întinde mâna dincolo și-ți va ușura urechile de mărgелеle sângerii și le va pune într-o lăcruță din lemn de măr. Să ai grijă ca Halevi ăsta să nu te-mpingă prin ochiul sticlei, că loc de întoarcere nu-i!

– Așa voi face, Petro și mătușă, iar dacă-i vezi pe-ai mei, spune-le că mă amestec și eu cu lumea cum pot.

– Vei mai trăi mult, te vei deprinde cu moartea visând după învățătura lui Aksani Yabir Ibu. Și acum du-te, îndepartează-te cât mai iute!

– Eu am scos-o pe venețiană s-o șterg de praf și de picioarele muștelor, iar dumneata zici să fug de ea!

– Las-o aici, până sfinte soarele, apoi agaț-o la locul ei, pe peretele de răsărit al odăii din mijloc!

Pe urmă, poartă-te cu ea ca și cu oricare alta.

– Arată-mi-te, ca să mă încredințezi că ești tu!

Dorința lui Axintia nu mai fu însă împlinită. Petra tăcu, iar soarele intră într-un nor subțire și toate cele din jur nu-și pierdură alcătuirea. O lume frumoasă se revărsa pretutindeni, pornind de la piciorul aceluia cireș, ca dintr-o sămânță unică. Plămânii picturului se umflară, sorbind jumătate din aerul grădinii. El își aminti că mătușa Petra sosise la Cladova în dimineața primei zile de școală din viața lui. Venise anume pentru el de foarte departe și-i adusese o cămașă albă ca barba lui Dumnezeu, un ghiozdan de carton presat și o pereche de bretele albastre. Tot drumul îi ținuse mâna într-a ei și murmură ceva într-o limbă necunoscută. Paul resimțea acum, în palmă, căldura aceea de demult, dar se sfiu să admită că a călcat pragul unei zile neobișnuite.

Peste casele din vecini umbrelele stăteau gata să cadă. Luă cu grijă oglinda, o așeză în odaia din mijloc, pe peretele de răsărit, acolo unde-o pusese la întoarcerea din Vukovar. Se simți mai liniștit și ieși din casă să prindă asfințitul.

Rezemat de cireș, se și pomeni presărat cu flori și acoperit de ele ca un mormânt.

– Petro, Petro! mai apucă să-și miște buzele și o de tot dulce toropeală îl coborî în iarbă.

De abia mai prinse în auz o bătaie de toacă și i se păru că o pasăre galbenă trecea prin fața lui, zburând cu coada înainte.

CASA NEMȚEASCĂ

De mult îmi stă în gând să încep astfel o scriere: „... într-o grădină apăruse peste noapte o moviliță de pământ, o rididătură de mărimea unui miel culcat în iarbă“. O vedeam acolo, ca aievea, la Casa Nemțească, în capătul aleii din livada părăginită, tocmai spre marginea orașului.

Atât de tare începusem să cred în existența aceluia mușuroi, împins în sus de o cârțiță-regină, ca un semn prin care-și marca teritoriul, încât m-am dus în căutarea ei, unde știam, dintr-o altă narațiune, că se afla moara de foc a lui Conrad, părăsită în urmă cu o jumătate de veac, cum părăsită a fost și casa, încă viguroasă, dar cu obloanele trase, decolorate și obosite.

De abia când am văzut ferestrele prăfuite, mi-am dat seama cum arată un lucru obosit și că pe fața lui se poate desluși acea oboesală ca urmele de vărsat negru, sau ca micile cratere ale unei grindini cu plumb.

Siguranța că voi găsi ceea ce caut m-a făcut să nu iau pe nimeni cu mine. Am plecat fără ca măcar să-i spun doamnei Ofelia, menajera noastră, ocupată să-și găsească un „loc de veci“ în „labirintul de catacombe“ de pe internet,

cum îi place ei să zică după ce-și moaie buzele în cea mai nevirtuală dulceață de trandafiri. Am înșfăcat doar șapca din piele de cangur, cumpărată în august din Sidney, și un pachetel cu sâmburi de migdale, din rezervele Melaniei.

Destul de târziu, dându-mi seama că reinventasem mer-sul pe jos, m-a cuprins un val de fericire copilărească, tot mai înalt pe măsură ce mă apropiam de Casa lui Conrad.

Străzile largi, din centru, se prefăcuseră în altele, mult mai înguste, de-a lungul cărora orașul vechi continua să existe.

Un timp iertător și domol se refugiase aici, hainele scoase la soare pe balcoane, vița de vie podind aerul în continuarea streșinilor, balanșoarele de sub pomii din curțile lungi și pavate cu piatră mare mă făceau pe mine, călătorul risipitor, să regăsesc tihna pierdută și să mă leg strâns de catargul orei, ca nu cumva să cad în apele afunde ale trecutului.

Simțeam oamenii dincolo de porți și de pereții pe care se juca soarele de toamnă târzie, neobișnuit de puternic pentru mijlocul înfășurat în ceață al lui octombrie, dar nu îndrăzneam nici eu să-i provoc în vreun fel, nici ei să iasă în întâmpinarea unui străin. Numai în curtea unei școli mici, unde ierburile năvăliseră în voie, câțiva copii băteau o minge roșie și grea, probabil spartă, iar țițetele lor glorioase răzbăteau până la mine, poate chiar mai departe, către cimitirul evreiesc.

Poarta verde, din gardul de metal al Casei Nemțești, era întredeschisă și inertă, ca și cum asta ar fi fost poziția ei de când lumea. Dincolo și dincoace de ea însă, covorul de frunze galbene de nuc suferea de-o mișcare, de-un vânticel fără nume, iubitor de dezordine și de libertate.

Plăcuța cu numele străzii, pe care abia se mai putea citi inscripția „Aleea Hölderlin 7“ nu fusese schimbată din 1920, iar o parte din emailul ei albastru se păstra intactă și indiferentă la imponderabila trecere.

Secunda lecturii scurtului text – sătul să trimită spre trecător același înțeles – fu urmată de alte câteva, în care dorința de-a rămâne aici, sub soare, printre umbre, pe banca de sub vigurosul platan, intrase în ebuliție, încât dacă m-aș fi împotrivit puteam pieri în fierberea aceea.

M-am așezat după ce am îndepărtat frunzele de pe scândura ponosită, am potrivit șapca de cangur pe genunchi și-am încercat să înțeleg pentru ce venisem aici.

Cum nici o grabă, nici o teamă și nici o durere nu tulburau liniștea locului, am amânat orice gând, lăsându-mă pradă timpului.

Botul lui lung, ascuțit și vibratil, de nevăstuică, mă amușina de la glezne până-n creștetul capului. O senzualitate mi se transmitea pe această cale, o plăcere trupească a împreunării cu însăși candoarea și cu patima. Cineva mă încolăcea și își purta degetele subțiri peste vertebrele mele. Mi se întindea o cursă: mâinile unei femei se așezaseră pe pieptul meu, iar răsuflările noastre se uneau ca într-o singură ființă. Trupul, odată învins, sufletul ajunsese pradă ușoară, extazul meu se aprindea lângă celălalt.

Mi-am regăsit identitatea destul de târziu, când clopoțele de la biserică Schimbarea la Față au început să bată de vecernie. Prima imagine, după ce cu greu am deschis ochii, a fost aceea a unui supersonic cățărându-se pe cer. Sunetul motoarelor nu ajungea până la mine, iar fumul lăsat în urmă închipuia perfect un urs panda uriaș.

Prin fața băncii pe care mă odihnisem continua să treacă solemnă și mută, sclipind roșiatic sub soarele încă puternic, aleea lui Conrad, la capătul căreia trebuia să ajung.

Inutil să-mi număr pașii, mi-am zis, dar am făcut-o totuși, urmând ruina unui zid ascuns în iarbă, apoi un scurt coborâș, până în dreptul unei bare metalice înfipite în pământ, o unealtă numită rangă de către meșterii pietrari sau de către săpătorii de gropi. Stătea acolo, drept un semn de hotar, într-o așteptare febrilă și chemătoare, într-un echilibru pervers, puțin aplecată, gata să iasă și să ți se lipească de palme.

În grădină nu fusese semănat nimic, glia se împietrise. Și ca și cum mi-ar fi fost auzit gândul, pământul a început să se ridice la picioarele mele, să se cocoșeze exact ca atunci când o cârțiță umblă pe dedesubt, prin galeriile ei întunecoase.

Am rămas nemișcat. Privirea mi-a căzut instinctiv pe rangă, iar mâna se pregătea s-o apuce, când am avut revelația că „arma“ fusese pusă anume acolo, poate de cel care știa unde mă voi afla și că ființa subpământeană va veni la întâlnirea cu mine, de cineva care voia să devin ucigaș.

M-am oprit cu greu să nu ating fierul și am prelungit așteptarea. Toate nebuniile ce-mi treceau prin minte s-au spart în țăndări când făptura subterană a încetat și ea să se miște. Se răzgândise așa deodată, ca și mine, iar acum bătea în retragere, își rata moartea, cu alte cuvinte. Nu bănuise, probabil, un asemenea „afront“ din partea mea și părăsise câmpul de luptă. Cine știe ce-mi pregătise și la ce spera de la mine!

Cum nu puteam încremeni la nesfârșit acolo, după plăpânda mea victorie, am luat liniștit acea rangă și –